

نه ابزار دموکراسی داریم، نه قاعده بازی را بلدیم

علت تداوم کشمکش جناحی و برچسب‌زنی به جای رقابت سالم از نگاه ناطق نوری

امروز چهلم علی‌اکبر محتشمی‌پور است و این مناسبت تلخ و نافرخته، دست‌کم به انجام اتفاقی فرخنده یاری رسانده و آن، اینکه يك روحانی دیگر که از قضا هم‌نام محتشمی‌پور هم هست، بالاخره پس از سال‌ها مقابل خبرنگاران نشست و به انجام مصاحبه‌ای رضایت داد که البته مناسبتی بود و متفاوت با آنچه انتظار میرفت. علی‌اکبر ناطق نوری که به «شیخ نور» معروف است و «ریش‌سفیدی» در جناح راست، بالاخره پس از چند سال دوری از فضای رسانه‌ای و در حالی که این سال‌ها عطای فعالیت سیاسی را به لقایش بخشیده و با تاسیس حوزه علمیه‌ای خارج از پایتخت و حوالی لواسان، کنشگری عمومی‌اش را به برگزاری سالانه مراسم سالگرد شهدای هفتم تیر محدود کرده، حالا در آستانه مراسم چهلم علی‌اکبر محتشمی‌پور در شرایطی در محل دفتر کارش در حوزه علمیه امام حسن مجتبی (ع)، میزبان خبرنگاران پایگاه خبری-تحلیلی جماران بوده و پاسخگویی پرسش‌های آنان درباره ارتباطاتش با مرحوم محتشمی‌پور که همان مراسم سالگرد شهدای هفتم تیر هم این اواخر به‌دلیل همه‌گیری کرونا تعطیل شده بود.

ناطق نوری که ابتدا از سابقه آشنایی‌اش با مرحوم محتشمی‌پور در روزهای پیش از پیروزی انقلاب گفته و تاکید دارد که این آشنایی به زمانی بازمی‌گردد که محتشمی‌پور هنوز معمم نشده بود، او را فردی «بسیار متدین، خوش‌اخلاق، انقلابی و مبارز» توصیف کرده که در ادامه، وقتی به قم و مدرسه حجتیه می‌آید، درحالی‌که آنها به «طلبه‌های تهرانی» معروف شده بودند، دوشادوش یکدیگر در تشکیلاتی موسوم به «جامعه محصلین علوم دینی تهران» فعالیت می‌کنند. ناطق نوری همچنین با اشاره به اینکه محتشمی‌پور پس از او به عنوان وزیر کشور انتخاب شد، از حادثه‌ای در آن برهه می‌گوید که در تاریخ جمهوری اسلامی بی‌سابقه است. ناطق نوری روایت می‌کند: «ایشان بعد از اینکه در مجلس رای آورد و به عنوان وزیر انتخاب شد، شب به من زنگ زد که من فردا می‌خواهم به وزارت کشور بروم و چه کار باید بکنم؟ من به ایشان گفتم راهش این است که فردا صبح صبحانه به منزل ما بیایی، باهم صبحانه بخوریم و بعد هم من ماشین زرهی (ضد گلوله) دارم و با ماشین زرهی خودم شما را به وزارت کشور می‌برم و خودم هم معرفی‌تان می‌کنم. شاید نمونه دومی در جمهوری اسلامی سراغ ندارید که وزیر بعدی را خود وزیر قبلی ببرد و معرفی کند. آقای محتشمی صبح به

منزل ما در خیابان فخرآباد آمد و بعد از صبحانه با هم به وزارت کشور رفتیم. آقای آخوندی معاون سیاسی و امنیتی و آقای پورنجاتی مدیر کل سیاسی بودند. همه معاونان و مدیران کل را جمع کردیم و یک گزارش کار اجمالی خودم به ایشان دادم که وزارت کشوری که تحویل شما میشود ارتباطش با دستگاه‌های مختلف امنیتی، اطلاعاتی، وزارت خارجه و جاهای دیگر این‌طور است و یادم هست این جمله را هم با خنده و شوخی گفتم ما از همه دستگاه‌ها طلب داریم و بدهکار هیچ دستگاهی نیستیم و این مدیران و معاونان در خدمت شما هستند. جلوی ایشان من به همه آنها گفتم از دیدگاه من با رفتن من و آمدن آقای محتشمی هیچ کدام‌تان حق ندارید، بروید و همه باید بمانید؛ مگر اینکه ایشان نخواهد که شما بمانید. طبیعتاً هر وزیر می‌آید تغییراتی می‌دهد و آدم‌های مورد اعتماد خود را می‌آورد ولی به خاطر اینکه من رفته‌ام شما نروید. آنها هم تا مدتی ماندند و بعداً ایشان طبق معمول افراد مورد اعتماد خودشان را آوردند و وزارت کشور را اداره کردند. ارتباط و سلام و علیک ما با برجا بود. ممکن بود در مجلس مقطعی در قضایای جنگ و حمله عراق به کویت نقطه نظرات متفاوتی با هم داشتیم اما هیچ موقع با هم درگیری نداشتیم.»

ناطق نوری همچنین در ادامه به انتخابات میان‌دوره‌ای مجلس دوم اشاره می‌کند و با یادآوری اینکه در آن انتخابات او کاندیدای جناح راست بوده و درحالی که جناح چپ نیز گزینه شاخص به نام دکتر احمدی را در انتخابات داشت، مرحوم محتشمی‌پور که از نظر فکری متفاوت از ناطق نوری و منتسب به جناح چپ بود، وزیر کشور و برگزارکننده انتخابات بود اما انتخاباتی سلامت و صحیح برگزار شد که ناطق نوری پیروز آن بود. او می‌گوید باوجود آنکه محتشمی‌پور وزیر کشور و مسوول برگزاری انتخابات به جناح مقابل ناطق نوری متمایل بود، هیچ‌گونه اعمال غرضی در انتخابات صورت نگرفت که این به گفته او، «از تدین محتشمی‌پور و بی‌طرف بودنش در انتخابات حکایت داشت؛ این از ممیزات یک وزیر است که جناحی برخوردار نکرد. موضع فردی داشت اما در مسوولیت وزارت کشور بی‌طرف عمل کرد. به همین دلیل از صندوق کسی درآمد که به هر حال در خط مقابل این آقایان بود.» با این همه اما شاید مهم‌ترین بخش از مصاحبه اخیر ناطق نوری دقیقاً همین بخش و در واقع سطور بعد از این بحث باشد. آنجا که ناطق نوری با پرسشی درباره علت تداوم کشمکشها و دعواها و برچسب‌زنی‌ها پس از ۴۳ سال و همچنین تداوم تقابل بینگپونگی بین جریان‌های سیاسی مواجه شده و در پاسخ می‌گوید: «من معتقدم مشکل کشور در زمینه نوع اجرای دموکراسی است. یک موقعی سالی یک انتخابات بود و بعداً ادغام شد و دو سال یک بار انتخابات برگزار میشود. این مراجعه به آرای مردم و دموکراسی

است. اما من قائل هستم که دموکراسی ابزار دارد. ما دموکراسی را به کشورمان آورده‌ایم ولی ابزارش را نداریم؛ ابزارش حزب است. ما ۲۵۰ حزب رسمی ثبت‌نام کرده در وزارت کشور داشتیم. مقام معظم رهبری یک موقعی فرموده بودند اینها حزب نیستند و قبیله هستند.» او می‌گوید: «دموکراسی حزب می‌خواهد. چون مردم در همه چیز کارشناس نیستند.» ناطق نوری همچنین گفته است: «مشکل بعدی ما این است که قاعده بازی را هم بلد نیستیم. دنیا هم ابزار دموکراسی را دارد و هم قاعده‌اش را بلد است. یعنی اگر حزب جمهوریخواه یا دموکرات در امریکا برنده شد، قاعده بازی این است که رییس‌جمهور از حزبی است که اکثریت را آورده و وزرا و معاونان و مشاوران رییس‌جمهوری از همین حزب هستند. اما دیگر به پایین‌تر از وزیر و معاون و مشاور رییس‌جمهوری دست نمی‌زنند و از آنجا پایین‌تر به «کارشناس» مراجعه می‌کنند و فرقی ندارد که این کارشناس چپ یا راست باشد. یا فرهنگ حاکم است یا قانون دارند.» او توضیح می‌دهد: «ما نه ابزار دموکراسی را داریم که احزاب قوی است و نه قاعده بازی را بلد هستیم. اصلاح طلب روی کار می‌آید و تمام اصولگرایان در هر جایی که هستند تا مسوولان روستاها را هم عوض می‌کند و اصولگرا سر کار می‌آید و تمام کارشناسان اصلاح طلب را عوض می‌کند. بنابراین بعد از ۴۲ سال ما نمی‌توانیم مثل آنها شویم. باید از بدنه کارشناس استفاده کنیم و نگوییم این چپ و این راست است.»